

hoz, világnézetekhez tartozó emberek szeretettel egyetértettek, és ugyanarról beszéltek: Iskolát akarunk építeni a csángó-magyar testvéreinknek, mert szeretjük őket. Együtt voltunk, és a segíteni akarás elmosott minden szakadékot, határt. Van előttünk egy szép nagy cél, amelyet meg kell valósítanunk. Minél többen tesszük oda a vállunkat, annál hamarabb épülhet meg, és annál szebb lesz a Béke Királynőjének Moldvai otthona. Milyen jó, szép lenne, ha Románia 2007-es Európai Unió csatlakozásának egyik ünnepi állomásait, a Rekecseni Csángó-magyar iskolaközpont felszentelése jelentené!"

Úgy legyen!

A Béke Királynője moldvai csángómagyar iskola központ
támogatható az alábbi számlaszámon:
10300002-20145639-70213285

* * *

100. szám

Már maga a szám is sok, megtölteni tartalommal nem kevésbé.

12 oldalas kis füzetecskével kezdtük 9 évvel ezelőtt, ma már az évkönyvek évenkénti két vastag kötete bizonyítja fejlődésünket. S mindez rendszeres támogatás nélkül. Innen-onnan mégis sikerült annyit összeszedni, hogy fenntartsuk a lapot. Hiszen sokan igénylik. Kezdetben 200 példányban jelent meg, ma már rendszeresen 1600 példányban, sőt kiemelkedő alkalmak esetén 1800 példányban. S nem adtuk fel az ingyenességét sem. Eljut szinte a világ minden tájára (a visszajelzések szerint), hiszen olvasható a honlapunkon is.

Büszkék vagyunk rá, hogy sokan keresik a könyvtárakban kutatás céljából, ezért juttatjuk el kb. 70 közgyűjteménynek valamennyi számunkat, évkönyvünket. Öröm számunkra, hogy éppen a 100. számban tudunk hírt adni az első örményországi bemutatkozásunkról, amelynek során a jereváni főbb közgyűjteményekben elhelyezhettük az eddig megjelent számokat, évkönyveket, és ezután rendszeresen megküldjük az őshazába is lapunkat. Bizonyítja a sokezer kinyomtatott oldal, hogy van mondanivalója az erdélyi örmény gyökerűeknek múltjáról, jelenéről, jövőjéről, szeretetről, összetartásról, hitről, hazáról, az ősök tiszteléséről, kultúránk és hagyományaink iránti ragaszkodásról. És még lesz a jövőben is.

dr. Issekutz Sarolta

* * *

Fővárosi Örmény Klub a kultúra és művészet nevében

2005. május 19.

A Fővárosi Örmény Klub május 19-i programján két színvonalas kötet bemutatása szerepelt.

Benedek Katalin: *Művészek és alkotások* című kötetét, valamint *Dávid Attiláról* szóló *Emlékalbumot* *Tróján Tünde* színháztörténész-rádióriporter mutatta be. Benedek Katalinnal, a Magyar Nemzeti Galéria főmuzeológusával történt beszélgetése során a hallgatóság megtudhatta: Benedek Katalin családjában a nemzeti elkötelezettség, az európai kultúra, a polgári értékrendet tisztelő szellemi légkör mindig természetes közeg volt. „Emberként, művészettörténészként ennek az örökségnek, hagyománynak folytonosságában hiszek. Számomra az érték időtől, kultúrától függetlenül állandó. Ez az érték-központú szemlélet vezet, midőn véleményt alkotok művészeiről, művészetéről” - vallja a kötet szerzője. Megtudhatjuk: Benedek Katalin orvos szülei családfája „apai ágról háromszéki lófőszékely rangú, örmény beütésű elődöket jegyez”. Anyai részről kötődéseit „a legendás magyarságú kárpátaljai görögkatolikus püspök, Sztojka Sándor jelzi.” A művészettörténész hiszi: „Magyarként, azaz székelyként, erdélyi magyarörményként és kárpátaljai görögkatolikusként is arra törekszem, hogy tisztán lássak, elfogulatlanul, jó lélekkel engedelmeskedjem belső törvényeimnek. Nyitott, befogadó szívvel találjak rá a számomra hiteles és őszinte művészet-re...” A kötetben Benedek Katalin művészeti írásai olvashatók.

A **Dávid Attila Emlékalbum** (1967-2002) az örmény származású, fiatalon elhunyt díszlet-jelmeztervező, festőművésznek állít emléket. A festményeivel gazdagon illusztrált albumban, kortársain, barátain, munkatársain túl saját gondolataival is megismerkedhetünk: „Mint mindenkié, az én életem is korszakolható. Nagyon gyötör az anyagi szabadság hiánya. Szenvedélyesen dolgozom, tanulok, élem az

életem...szerencsésnek mondhatom magam, nagyjából művészeti munkával keresem a kenyeremet. Nem kellett eddig eladnom magam, mint az igavonó, de ez a pallos folyamatosan inog felettem..."

Mindkét albumot a Budavári Örmény Kisebbségi Önkormányzat jelentette meg, az utóbbit támogatta a Budavári Lengyel Önkormányzat is.

A májusi klubnapon *Bende Miklós* színházi rendező „*Híres ember = nagy ember? Zenés csevegés színházi emberekről*” című előadásával szórakoztatta közönségét. Dávid Áron közreműködése az est folyamán emlékezetes marad számunkra. A találkozót a Budavári Örmény Önkormányzat rendezte.

(F. Á.)

* * *

A gyergyószentmiklósi örmény-katolikus templom harangjai

Gyergyószentmiklós Csíkszeredától 50 km-re északra a Gyergyói medence középpontján terül el. A város első írásos említése a pápai tizedjegyzékben, 1332-ből való. Más székely településekhez hasonlóan gyalogos és lovas katonai szolgálatot viselő szabad székelyek laktak itt, de fokozatosan katonai szolgálattal megszerzett szabadságjogaikat elveszítik.

János Zsigmond fejedelem idejében fellázadnak és az 1562-es első székely felkelés után Gyergyószentmiklós lakosainak jó része a szárhegyi *Lázár* grófok jobbágya lesz, így szerepel 1567-ben 10 szabad székely telek mellett 78 jobbágycsalád, amely csak 1599-ben válthatta meg magát. A XVI. század második felében, az 1661-es tatárdúlás után, Moldvából áttelepült örmények erősítik a helység kereskedelmét és indítják el annak városiasodását. A gyergyói örmények, Moldvából telepedtek ide, miután az 1552-es örmény kivándorlás során a moldvai fejedelemség területén találtak menedéket. 1671-ben, miután a törökök Moldvára támadtak, az örmények egy része bebocsátást kért az Erdélyi Fejedelemségbe, melyre az engedélyt *Apafi Mihály* fejedelem meg is adta. 1868-ban az örmények számát 1200-ra becsülik Szentmiklós akkori 7000 lakosából. Ma Erdély legnagyobb örmény közössége, a gyergyószentmiklósi, 600 tagot számlál.

A gyergyószentmiklósi örménykatolikus templom egy régi gótikus templom helyén épült, amelyet 1730-ban bontottak le. Három év alatt 1733-ban készült el az új templom, majd egy évvel később épült hozzá a torony. A templom ékessége a barokk szószék, a fő- és mellékoltárok, valamint védőszentjük, *Világosító Szent Gergely* 1752-ben Velencében készült oltárképe. Bástyákkal és lőrésekkel ellátott várfalát 1748-ban készítették. A templomkertben, amely a régi temető helye is, óriási Ammonites csigákat tartalmazó vörös mészkőből készült sírkövek láthatók.

Négy harangját az 1848-49-es szabadságharc idején ágyúöntésre ajánlották fel, majd 1872-ben újabb négy harangot öntöttek *Andrasovszki Efraim* brassói harangöntő műhelyében. Ebből három harangot az első világháború idején hadi célokra elvittek. Helyükbe 1929-ben öntettek új harangokat az örménykatolikus hívek *Kauncz Frigyes* harangöntő mester nagyszebeni műhelyében. A 27 méter magas toronyban négy harang lakik. A délidőben megszólaló nagyharang öt és fél mázsás. Felirata szerint: „*Áldott emlékü lelkipásztoruk Görög Joachim címzetes kanonok iránti hálás kegyeletből Szent Joachim tiszteletére öntettek a gyergyószentmiklósi katolikus hívek 1929. évben.*”

Görög Joachim, a századforduló, egyik legjelentősebb egyházi elöljárója és közéleti személyisége volt. Szamosújvári örmény családban született, teológiai tanulmányait Bécsben folytatta a mechitarista szerzeteskénél. Hazajövele után magyar-latin szakos tanári diplomát szerzett Kolozsváron. Római tanulmányokra javasolták, de ő inkább a kis gyergyói plébániát választotta. Nagyban hozzájárult a gyergyószentmiklósi Magyar Állami Királyi Gimnázium megalapításához, amely jelenleg a Salamon Ernő Gimnázium nevet viseli. Nagy tudása, szónoki képessége, kedvessége és humora révén a város egyik legszeretettebb egyénisége és vezetője lett. Támogatója volt az Erdélyi Kárpát Egyesület indította természetjáró mozgalomnak. Egyike volt annak a Csík vármegyei küldöttségnek, amely képviselte Gyergyó népét *IV. Károly* koronázási ünnepségén, 1916-december 16-án. 1920 után az Erdélyi Magyar Párt tagja volt. 1928-ban hunyt el. A helyi örmény temetőben temették el. Baldachinos, stilizált sírhelye a temető egyik látványossága. Halála után öntettek hívei a három harangot, amelyből a legnagyobbal emlékének adóztak.

A három kisebb harang, amelyből egyik 1872-ből maradt meg, g-mollban hangolt. A nagyságban második harang 1872-ből való, latin feliratú harangot *Andasovszki Efraim* brassói műhelyében öntötték, a harmadik felirata: *Isten dicsőségére Szent Matild tiszteletére öntette Mélik Istvánné Lázár Matild 1929-*